

JACOBS (Hubert) (kloosternaam: Pater Rumold van Antwerpen) (Antwerpen, 12.11.1881-17.4.1919).

Trad in de Orde der Minderbroeders Capucijnen den 21. September 1900, deed professie den 22. September 1901 en werd den 9 Juni 1906 priester gewijd.

Na eerst gedurende verscheidene jaren het ambt van Bewaker aan het Serafijns College te Brugge (Boeveriestraat) te hebben waargenomen, bekwam hij op eigen aanvraag, de toelating om als Missionaris naar de Ubangimissie te vertrekken. Hij scheepte in te Antwerpen den 26 Juli 1913, samen met E. P. Maes Karel (E. P. Liberaat van Turnhout), en Broeder De Lannoy (Broeder Amand van Hooglede).

Hij kwam met zijn reisgezellen te Banzistad aan den 21. September 1913 en bleef er werken tot einde der maand Augustus 1914. Gedurende die eerste maanden studeerde hij de taal der inboorlingen, fungeerde er als professor en hielp bij gelegenheid E. P. Van den Eynde, Edouard

(P. Augustien van Antwerpen), in zijn lastige taak aan het « Geneeskundig laboratorium ». Van het begin af maakte de jonge missionaris den besten indruk, zodat de Reguliere Overste die hem, tijdens zijn eerste canonieke rondreis aan het werk zag, getuigde dat Pater Rumold waarlijk de kneep had om met Zwarten om te gaan en dat hij ongetwijfeld, zodra hij de taal der inboorlingen behoorlijk kende, een onzer flinkste missionarissen zou worden. De gebeurtenissen gaven hem gelijk. Toen Pater Rumold voldoende gedruid was, zonden de Oversten hem naar Molegbe, waar hij kort nadien tot plaatselijken Overste werd gepromoveerd. Hij heeft er, spijs zijn wankelbare gezondheid, ontzaglijk veel gepresteerd zoals uit het overzicht van zijn werkzaamheden kan uitgemaakt worden.

1. *Ziekzorg.* — « Herhaaldelijk, getuigt Mgr Tanghe in zijn verslag van 1 Juli 1914, had het Belgisch Staatsbestuur het verlangen uitgedrukt dat de Missionarissen, daar waar geneesheren ontbraken, uit al hun krachten zouden meewerken om den gesel uit te roeien die dreigt de Kongo-volksstammen helemaal te verdelgen. » Daarom werd van in den beginne bijzondere zorg gewijd aan de slaapziekte. Drie laboratoria werden opgericht: het eerste te Banzistad, onder de leiding van Pater Augustien van Antwerpen, het tweede te Abumonbazi zou Pater Benjamin van Brugge beheren; voor het derde, te Molegbe, moest vanaf het begin van 1915, Pater Rumold zorgen. (Mgr Tanghe: Verslag van 1 Juli 1915).

Het laboratorium van Molegbe werd den 13 Februari 1914 gesticht. Begin 1915 kwam daarbij een lazareth tot stand. God alleen weet hoeveel werk en zorg die beide inrichtingen van den Bestuurder vergden en hoeveel goed hij er heeft mogen verwezenlijken. In zijn officieel verslag van 30 Januari 1918 bevestigt Mgr Fulgentius Carnonckel dat het laboratorium van Molegbe toen 200 slaapzieken telde, terwijl in het lazareth 117 zieken verbleven. Van de eerste jaren zouden we weinig weten, ware 't niet dat Pater Rumold ons een dagboekje heeft nagelaten, waarin nauwkeurige gegevens voorkomen nopens het getal der door hem verpleegde zieken. Van de maand Augustus 1915 tot half Januari 1917 zijn de aanwijzingen nagenoeg volledig; daarna heeft schrijver zich met gegevens van meer algemenen aard vergenoegd; de waarom of de uitleg van die handelwijze zullen we later misschien ontdekken.

Hier nu de gegevens van het dagboekje, dat we gans hebben doorbladerd. Notabene dat de insputingen regelmatig den Zaterdag werden gegeven. De vier getallen van elke maand wijzen dus op het getal verpleegden van elken Zaterdag.

Anno 1915 :

Maand Augustus : 60 - 60 - 90 - 80.

Maand September : 90 - 100 - 130 - 65.

Maand October : 130 - 100 - 90.

Maand November : 100 - 140 tot 150 - 140 - 130.

Maand December : 150.

Anno 1916 :

Maand Januari : 70 - 150 - 110 - 110 - 120 tot 130.

Maand Februari : 120 - 120 tot 130 - 90 - 130.

Maand Maart : 100 - 100 - 100 - 120.

Maand April : (ziek) - 90 - 110 - 140.

Maand Mei : 160 - 120 - 80.

Maand Juni : 150 - 170 - 110.

Maand Juli : 190 - 160 - 150.

Maand Augustus : 90 - 150 - 140 - 140.

Maand September : 130 - 140 - 160 - 120.

Maand October : 150 - 170 - 210.

Maand November : 200 - 200 - 200.

Maand December : 200 - 190 - 220 - 200 - 200.

Anno 1917 :

Maand Januari : 240 - 200 - 130 - 190.

Maand Februari : 160 - 160.

Verder geeft Pater Rumold nog enkel uitzonderlijk het getal verpleegde zieken op. Hij vergenoegt zich doorgaans met de vrij algemene formule : « Veel zieken » of « Veel werk zoals op elken Zaterdag ». De laatste gegevens zijn deze van 9 November 1918 : 250 zieken en van Januari 1919 : 155 zieken.

Mogen wij in de vermindering van het getal verzorgde slaapzieken niet het bewijs vinden dat hun getal in feite fel geslonken was, zoals Mgr Carnonckel in zijn « Rapport de 1919 » uitdrukkelijk bevestigt : « Nous avons été heurieux de constater une régression sensible du fléau de la maladie du sommeil dans les centres où nous avons établi des laboratoires ».

2. *Onderwijs.* — Doch de werkzaamheid van Pater Rumold bleef niet bij de ziekenverpleging beperkt. Naast het laboratorium stond de Kolonie en de School. Pater Rumold was niet enkel « Bestuurder van het Geneeskundig Laboratorium », doch ook van de *Schoolkolonie*, zoals blijkt uit het jaarverslag van den Regulieren Overste van 1 Juli 1916 en 1917.

1° *De schoolkolonie (het internaat)* werd gesticht in December 1914. De missie-oversten waren zinnens hiermee eerst te beginnen na den Europees oorlog 1914-1918. Zo zij er toch toe besloten met de inrichting een begin te maken vóór einde 1914, dan was hun inzicht het getal van twaalf leerlingen in geen geval te overschrijden; 'ze bedoelden alleen enige catechisten, die ze broodnodig hadden, op te leiden. Maar een onverwacht toeval dwong hen ertoe de inrichting te bespoedigen. Op 4 Juni 1915 zond het bestuur van Belgisch Kongo (« l'adjoint supérieur du district ») een groep jongens en meisjes, vrijgemaakte slaafjes, met verzoek ze op de missie te willen opnemen. De missie kon geen enkel gebouw tot hun beschikking stellen en had ook geen voedsel-voorraad om ze te onderhouden. Toch, betrouwende op Gods Voorzienigheid, aarzelden de Oversten niet de ongelukkige kinderen aan te nemen, uit vrees dat ze een tweede maal tot slaven zouden gemaakt worden. Volgens het Verslag van 1 Juli 1915 bedroeg het getal *kolonisten* 34 jongens en 14 meisjes. Einde 1918 was het getal tot 106 leerlingen gestegen. De jongens beschikten toen over een gebouw van 40 meter lang op 6 meter breedte, met daarbij een voorraadkamer, een werktuigplaats en een schrijnwerkerij. Het lokaal der meisjes was 20 meter lang en 6 meter breed.

Het doel van dit internaat (of kolonie) was op de eerste plaats het vormen van bevoegde catechisten en van bekwaam monitoren of onderwijzers voor de schoolkapellen.

2° *Scholen voor langer onderwijs.* Benevens de « kolonie » beschikte de missie over schoolkapellen voor lager onderwijs. In 1914 stond op het grondgebied van Molegbe maar één schoolkapel; in 1918 stonden er zeven.

3° *Beroepsonderwijs.* Het beroepsonderwijs werd met de leerlingen van de kolonie begonnen. De grootste zorg ging naar het onderwijs van den landbouw. Dank aan de uitgestrekte landerijen waarover de missie beschikte, was er middel het bedrijf op tamelijk breden voet in te richten. Eerst werd begonnen met het telen van de plaatselijke producten, die niet enkel gekweekt maar geleidelijk door de keus van zaden en de doelmatige bemesting van den grond veredeld en verbeterd werden. Zo werden overal katoen- en koffievelden aangelegd. Wel dra werden ook proefnemingen gedaan met Europese vruchten, waarvan enkele soorten slaagden en voldoende resultaten opleverden, o. m. de aardappel, zoals we kunnen opmaken uit het dagboek van Pater Rumold. De bereiding van de gronden, het bezaaien van de velden, het planten en verzorgen van de vruchten, dit alles werd aan de leerlingen toevertrouwd. De kolonisten werkten twee uren 's morgens vóór het schoolgaan en anderhalf uur 's namiddags na de klas.

De missionarissen hoopten aldus bij de jeudige kerelkes de liefde voor het werk van den akker in te planten. Tot onze voldoening, schrijft Mgr Carnonckel in zijn verslag van 1919, bevestigten wij dat onze catechisten de landbouwkennissen die ze op de missie hebben aangeworven, toepassen op den grond rondom de schoolkapel. Wij twijfelen er niet aan, zegt hij verder, dat het zicht van die beter verzorgde velden, en vooral van die schoner en rijker vruchten aanstekelijk zal werken en de inboorlingen ertoe aanzetten om op hun beurt de nieuwe methoden op hun eigen veld toe te passen.

Ook aan de bouwnijverheid werd veel zorg besteed. Sommige jongens leerden steenbakken, anderen leerden metsen; meer

anderen nog gaven den voorkeur aan het schrijnwerken, terwijl de meisjes zich oefenden in den naad. Alles liet voorzien dat na afzienbaren tijd onze Zwartjes zouden bij machte zijn om zich met eigen middelen, een menswaardig verblijf en bestaan aan te schaffen.

Uit dit beknopt overzicht kan gemakkelijk opgemaakt worden hoeveel beslommering, zorg en werk die veelzijdige vorming van de jeugd van Pater Overste afeiste; alles toch, de landbouw en de ambachten alleen uitgezonderd, viel uitsluitend op hem.

3. *De Catechumenen.* — In den loop van 1915 werd te Molegbe het zes-maanden-catechumenaat ingebracht, dat aan den missionaris een enorme hoeveelheid werk meebracht. Gedurende zes maanden moesten de geloofsleerlingen op de missie zelf verblijven om er, op meer intense wijze, tot het H. Doopsel te worden voorbereid. Twee tot driemaal daags werd hun catechismus-onderricht gegeven. Hun levenstrant moest van nabij worden nagegaan; na het verlopen termijn moesten allen, één na één, een ernstig examen ondergaan. Hier mogen we niet uit het oog verliezen dat het getal geloofsleerlingen doorgaans vrij aanzienlijk was: zo telde Molegbe in 1915 reeds 451 catechumenen, in 1917 was het getal tot 777 gestegen en einde 1918 (het jaar van het overlijden van Pater Rumold), telde het catechumenaat niet min dan 1.073 leerlingen. Welk ontzakelijk werk voor den missionaris die zes-maandse onderrichting en het afnemen van al die examens!

Ten slotte moet vermeld het bestuur zelf van de missie, het aanhoren van al de klachten, het beslechten van al de palabers,

enz. Daarbij, om de reeks te sluiten, het toedienen van de HH. Sacramenten, het preken op de Zondagen, kortom: al het werk van een gewoon pastoor van te lande.

Het moet dan ook niet verwonderen dat die edelmoedige mannen, wier sterkte en uitstaansvermogen doorgaans niet op gelijke hoogte stond met hun offervaardigheid, het niet lang konden uithouden, en, als ze niet ijzersterk waren, vroegtijdig bezweken. Zo was ook het geval met Pater Rumold. Hij scheen uit graniet gehouwen en ziet! Op drie dagen tijds had de ziekte hem neergeveld. Op Palmenzondag 1919 had hij den plechtigen dienst met de meeste vlijt en een roerende devotie verricht. 's Avonds overvalt hem de koorts, die drie dagen aan een 39°8 bereikt; daarna valt plots de koorts op 36°4... Op Witten Donderdag, terwijl hij enkele ogenblikken alleen is, krijgt hij een bloedspuwing — zwart bloed, gevolg van een opengebroken maagzweer —; kort daarop

een inwendige bloedstorting die den dood voor gevolg heeft. Pater Rumold was amper 37 jaar oud geworden!... Voor de missie was het overlijden van den jeugdigen missionaris een « allergevoeligste slag », schrijft Pater Liberaat. In zijn brief van 29 Mei 1919, waarin Mgr Carnonckel een uitgebreid relaas geeft van de ziekte en den dood van Pater Rumold, getuigt hij diep aangedaan: « Hij was « l'apôtre au cœur ardent, au zèle éprouvé ». En verder: « dagelijks bezocht en bezorgde hij de zieken van het laboratorium en van het lazareth. Kort en tijd vóór zijn overlijden had hij met de meeste toewijding de jongens en de meisjes van de kolonie, die door de Spaanse grippe waren aangetast, verzorgd zonder ooit aan eigen gevaar voor besmetting te denken. Pater Rumold was tot alles bereid en ontzag geen enkel offer. » We mogen van hem getuigen dat hij, gelijk de goede herder, zijn leven veel had voor het heil der hem toevertrouwde kudde. Gods schikkingen zijn waarlijk wonderbaar: « Je semblais tout indiqué, tout marqué », schrijft Mgr Fulgence Carnonckel, « à ne pas survivre longtemps au mal qui s'était abattu sur moi. J'avais déjà indiqué l'emplacement de ma sépulture. C'est le Père Rombaut qui l'occupe maintenant ». Tragische bijzonderheid: Pater Rumoldus had opdracht gekregen van den geneesheer om aan Z. E. P. Fulgentius Apostolisch Prefect, te laten weten dat hij veroordeeld was en dat de geneeskunde hem onmogelijk kon redden. Ten andere, P. Fulgentius was zelf overtuigd dat hij aangeschreven stond om als eerste slachtoffer op Kongolezen bodem begraven te worden. Wonderbaar zijn Gods wegen! Eén maand later stierf Pater Rumold, terwijl Pater Prefect genas en nog elf jaar het evangelisatiewerk in den Ubangi leidde.

15 September 1947.

P. Hugo.